

Elena Bražnik: ma ei ole primadonna!

Kohtume Savoy hotelli kohvilaua taga. Ta tuleb, väike, sale, hea rüht kaugele näha. Tal on sinised silmad ja võluv naeratus. Ta näib nii tütarlapselik, et ei usu, et mu ees on kolme lapse ema. Ta on ukrainlannast sopran Elena Bražnik, [rahvusoper Estonia](#) solist aastast 2022. Ja ta nõuab rangelt, et me vestleks ainult eesti keeles.

Kui algusest alata, siis küsin hakatuseks tavalise küsimuse: kuidas jõudsite muusika juurde?

Vanaema tõttu! Kahjuks sain sellest ise teadlikuks alles pärast tema surma. Vanaema armastas [teatrit](#) noorpõlvest saadik. Vahest seepärast pani ta mind muusikakooli, kui olin vaevalt viieaastaseks saanud. Hakkasin õppima viulit. Mul läks hästi. Mu esimene õpetaja ütles mulle: “Tüdruk, kui sina ei saa muusikuks, siis jumal karistab sind!”

Kõik tuli niisiis üsna kergelt. Noodikiri ei tulnud. Istusin solfedžos koos emaga. Lõpuks hakkasin asjast aru saama. Edasi oli kõik lihtne.

Kõik mu õpetajad olid väga head ja kõik ütlesid, et mul on korralik kuulmine. Aga siis ma veel ei laulnud. Kui, siis ainult kodus.

Kust te pärit olete? Minu sündides oli mu kodulinna nimi Kirovohrad. Pärast nõukogude võimu lõppu sai see uue nime Kropõvnõtskõi. Meie linn on kandnud ka Jelõssavetgradi nime, Vene keisrinna järgi. 2016. aastal anti uus nimi Marko Kropõvnõtskõi auks, kes oli ukraina [teatritegelane](#) ja draamakirjanik, rahvusliku liikumise tegelane. Linn on väga ilus. On öeldud, et arhitektuurilt on see väike Pariis. Operiteatrit ei ole, aga on filharmoonia ja [draamateater](#).

Kas teie kodus oli pille, noote, muusikatundjaid? Kodus oli klaver, ema mängis seda, sest ta oli olnud muusikakooli õpetaja. 1980. aastate lõpus tegi elu täispöörde. Uue, vaba Ukraina esimesed aastad olid rasked. Muusikaõpetaja pidi hakkama tööle hoopis müüjana. Tähtis oli vist see, et ukraina peres laulavad kõik ja igal võimalikul juhul: argipäeval kodu koristades, tähtsate sündmuste

Muusika

4,5,6,7,8,9,10

Eesti Draamateater
Teater Vanemuine
Rahvusoper Estonia
Eesti Rahvusballett
Teater

puhul koos lauas istudes. Me laulame alati. Kui nutame, siis laulame, ja kui oleme rõõmsad, siis nagunii. Pulmad on laulu täis - suur tseremoonia, maapulm on nagu hästi lavastatud show. Meil on väga rikkalik rahvalaulupärand ja kõik oskavad rahvalaule peast. Mitmehäälselt. See on meil veres. Õpetan neid laule ka oma lastele. Nad ei tohi unustada, kes nad on.

Kas mäletate oma esimest ooperielamust?

Jaa. See oli "Madama Butterfly" Odessas. Olin kümneaastane. Lapse jaoks on süžee raske ja kurb, aga see oli huvitav, pani kaasa elama. Cio-Cio-san ei ole paraku minu roll, Puccini ei sobi minu häälega, aga see ooper on siiani minu lemmik. Ka ballett meeldib väga. Kui nägin esimest balletietendust - see oli Donetskis, "Peer Gynt" mind tohutult. Vaatan ka praegu Estonias balletiproove. Vaimustav, kuidas tantsija väljendab kõike ilma sõnadeta, ainult kehaga, ja kõik on arusaadav.

Meie vanem tütar käib balletikoolis Noor Ballett Fouette. siis see üllatas Kiievi riiklikus kultuuri- ja kunstiülikoolis olete esmalt lõpetanud hoopis koorijuhtimise eriala. Kui läksite seda õppima, kuidas te siis oma tulevikku kujutlesite?

Jaa ... Kui olin kolmeteistkümnene, proovisin ise muusikat luua. See on iga, mil noor inimene otsib iseennast. Mängisin akorde, neist tekkisid meloodiad. Kirjutasin iseendale laule, nagu autorilaule. See oli meelelahutus. Aga ma tahtsin luua muusikat professionaalselt. Ja korraga tahtsin ise laulda. Muidugi mitte ooperis, sellele ma ei mõelnud. Meil Ukrainas on tugev kooriharidus. Ülikoolis hakkasingi õppima koorijuhtimist ja olin tugevalt seotud koorilauluga. Äkki avastasin, et laulmine meeldib mulle. Laulsin kooris ka soolot. See oli raske, harjutasin palju. Õppisin ja töötasin, olin koormeister lastekooris, ka kammerkooris, väga tihti sõitsime gastrollidele Euroopasse.. Abikaasa Aleksandriga (Vanemuise peakoormeister Aleksandr Bražnik) tutvusimegi kammerkooris Credo, kui sõitsime Saksamaale.

Mis edasi sai? Viimasel kursusel ütles vokaaliõpetaja: "Lena, sul on hea hää, suur diapason!" Ta soovitas minna muusikaakadeemiasse ja ennast seal proovile panna. Muusikaakadeemias kohtasin kõigepealt legendaarset Jevgenia Mirošnitšenkot. Ta oli täiesti eriline koloratuursopran ja Ukraina

ooperi sümbol. Kosmiline kõrgus, mitte ainult nootides, vaid ka mängus. Teda on võrreldud Maria Callasega.

Mind kuulates ütles ta, et muidugi, sa pead edasi õppima ja proovi just ooperilaulu. Proovisin siis. Ei saa öelda, et see mulle ülearu meeldis. Ooper on ikka väga teistmoodi žanr kui koorilaul. Asusin tööle. Õppisin kaks aastat, samal ajal olin koormeister edasi ja laulsin ka ise kooris. Seal oli mu tase kõrge. Mõtlesin, et õpingi muusikaakadeemias selleks, et olla hea koorilaulja. Olgu siis pealegi - ooperikooris.

Aga läks teisiti.

Kahjuks lahkus mu õpetaja üsna varsti elust. Sain uue õpetaja, Irina Semenenko, Kiievi ooperiteatri solisti. Just tema avas minu jaoks "päris" ooperielu. Tema ütles, et sa ei pea ainult kooris laulma, su hääl sobib solistik. Hakkasin ette valmistama Marfa rolli Rünski-Korsakovi "Tsaari mõrsjas". Proovid algasid. Korraga tundsin, et see ongi minu elu! Et ma ei taha enam midagi otsida, et minu koht on laval ja just ooperiteatris!

Lõpetasin laulmise ooperit ja koori ei saa kokku panna, need on Pühendasin end täielikult ooperile.

kooris, sest kohe kuidagi nii erinevad.

Marfa roll on vokaalselt päris nõudlik. On nõudlik, aga see on nii ilus muusika, et kui sulle väga meeldib ja sa tunned, et see on sinu, siis see aitab kõik raskused ületada. Mu esimene dirigent Serhi Solonkov sobib oivaliselt just algajale lauljale. Ta toetab, julgustab.

Vaheküsimus: mida arvate Estonia "Tsaari mõrsja" moderniseeritud lavastusest?

See on lavastaja idee. Kunstnik ütles proovide ajal, et on ju ükskõik, kas tegevanal ajal või tänapäeval. vus on Inimestevahelised suhted on alati ühesugused, kõik kordub. Lavastus võib olla nüüdisaegne, kui see ei sega ooperi enda ideed. Isiklikult olen klassikalise lavastuse poolt. Ma näen argielu iga päev, teatris tahaks midagi muud. Vana aega, seda keskkonda ja seda õhkkonda. Et laul ja tegevus oleks kujutatava aja kontekstis. Kui lavastaja paneb lihtsalt lauljatele teksapüksid jalga ja ütleb, et see ongi kontseptsioon, uus ja moodne, siis see ei tööta.

Kes on teie suured eeskujud? Maria Callas, Renata Tebaldi või hoopis Beverly Sillis?

Kõik, kes laulsid XX sajandil. Kõik. Ma ei tee vahet. Usun, et see oli ooperi kuldajastu. Ma lihtsalt võtan ja kuulan selle aja salvestisi, naudin igaüht. Heana Cotruba? on emotsionaalne, ta nagu räägiks publikuga. Anna Moffo, Renata Tebaldi. Maria Callas. Joan Sutherland, milline tehnik! Montserrat Caballe suurepärane bei canto - tema on minu jaoks bei canto lauljatest esimene.

Kas need, kellelt õppida, ei hakka teid segama, ei kisu teid laulma nii, nagu nemad, kopeerima?

Ma pean avastama, milles on minu unikaalsus. Enne kui vaatan uue rolli noote, kuulan teisi lauljaid ja jätan meelde, mis mulle nende puhul hingelähedane on. Natuke kuulan, kuidas laulja seda või teist fraasi lahendab. Siis ei kuula üldse kedagi. Hakkan laulma ise. Otsin, mis on minu puhul loomulik, mida ma tunnen, mõtlen sellest rollist. Ma lihtsalt tutvun, kuidas teevad teised, ja siis mõtlen, mida teha ise.

Kuidas lavastaja aitab rolli luua? Sõltub, kes see lavastaja on. Mõnikord ta aitab. Mõnikord ütleb, et tehke ise, kuidas tunnete, ja kõik. Hea lavastaja laseb lauljatel otsida, mida nemad tunnevad.

Sest laul, see on loomulik asi. Laval on väga tähtis olla aus ja loomulik.

Praeguses suhtumises ooperisse on palju, mis mulle ei meeldi. Aeg on väga teistmoodi kui XX sajandil. Vokaal ei ole enam esmatähtis, treenitakse terviklahendust, õppes on palju meistiklassides osalemist. Mõneti on see hea, aga coaching sobib paremini, et õpetada "instrumendil" mängima. See aitab interpreteerida, aga vokaal peab enne olema paigas ja tasemel. Seda annab ainult töö vokaaliõpetajaga. Meistiklassides on kõik juhendajad erinevad. Võib juhtuda, et laulja, kes toetub ainult meistiklassidele, kaotab täpsuse. Kui noor laulab ainult oma talendiga, siis jääb tema vokaalelu väga lühikeseks. Pikka aega saab laulda siis, kui on hea alus, hea kool.

Teil on hea kool. Ma tulin ju ooperisse hilja, teistel õpilastel oli nende tee juba ammu selge. Õppekava oli väga tihe. Ballett, tants, lavaliikumine, laval suhtlemine, näitlejameisterlikkus.

Ooperiklass kogu oma spetsiifikaga. Neli korda nädalas individuaaltund õpetajaga. Üks tund kontsertmeistriga. Ooperistuudio. Palju akadeemia siseseid kohustuslikke kontserte.

Nüüd mul vedas nende lapsepõlve solfedžotundidega - noodilugemine oli täiesti selge. Tänu sellele sain materjali kiiresti omandada.

Õppisime kaks esimest aastat ainult vokaliise. Ainult harjutused, mõni väga väike vanaaegne aaria. Paar romanssi ja ka need olid lihtsad. Ja need kaks aastat tegidki ainult seda - harjutasid. Isegi kui sulle tundus, et oled küps lavale minema, siis õpetaja arvas, et pead veel kasvama. Peaga kasvama. Olen sellega absoluutselt nõus. Igaks asjaks on oma aeg.

Kahekümneaastane ei peaks laulma kurtisaan Violettat. Lauljat on huvitav kuulata siis, kui laulus on kosta tema elukogemus.

Mis oli erinevus Ukraina ja Eesti ooperikultuuri vahel? Mida tehakse Tallinnas teistmoodi kui Kiievis?

Natuke erinevust on, aga ma ei saagi täpselt öelda, mis. Mõlemal pool tehakse palju tööd. Otsitakse midagi head, uut, variatsioone, et publikul oleks huvitav, et publikule meeldiks, mis toimub laval.

Olete laulnud mitmeid peaosi. Kui raske oli Kiievis tõusta solistiks? Teatriintriigid on ju stereotüüp, kõik mõtlevad, et kulisside taga leegitsevad suured kired.

No muidugi! See ei ole ainult Kiievis. See on igas teatris. See on normaalne, ooperilaulja elu osa. Konkurents peab teatris olema. See hoiab, et sa ei saa ennast lõdvaks lasta ja see on tähtis. Jevgenia Mirošnitšenko rääkis, kuidas rivaal oli vaatuse ajal tema garderoobi ukse lukku keeranud ja ta ei saanud ei lõõgastuda ega kostüümi vahetada. Lõpuks murti lukk lahti. Niisiis: ärge jätke võtit ukse ette! (Naerab.) Irina Semenenko jälle rääkis, kuidas tema kostüümi sisse sokutati nõelu.

Meie teatris, Estonias, õnneks nii ei ole. Kõik on sõbralikud, aitavad üksteist nii laval kui lava taga. Mul on nii head kolleegid, ja mitte ainult sellepärast, et nad aitavad mul eesti keelt õppida.

Kuidas te end tunnete, kui peate vaat et igal õhtul meeletu intensiivsusega esinema? Kuidas end pärast etendust maandate?

Aga kui sulle meeldib, siis võid terve päeva nii intensiivne olla! Ma elan laval, ma elan oma rollidega. Ma lasen kogu emotsiooni vabaks, aga publik saab sellest aru, hindab seda ja annab kõik tagasi, ma ei tunne end pärast etendust tühjana. Vastupidi, just pärast etendust on mul energiat rohkem! Ma olen aus, laulan ausalt, inimesed saavad sellest aru ja peegeldavad.

Ivan Bunin on kirjutanud, kuidas lauljannad enne etendust end piiravad, terve päeva nälgivad.

Oh ei. Süüa ei tasu ehk paar tundi enne etendust. Pähkleid ei maksa süüa, pärast ei ole kurgul mugav. Aga muidu ...

Mida teete pärast etendust? Kuidas lõõgastute?

Pärast etendust mõtlen, kus olid vead, et olla homme veel parem kui täna. Muidugi mõtlen ka sellest, mis läks hästi ja väga hästi. See tuleb meelde jätta.

Sopranil on romantilistes ooperites ikka see sunnitud stamp: nad on väga head, läbi ja lõhki positiivsed, ja keegi kurikael rikub nende elu ära. Kas need rollid ei ahvatle ennast kordama? Igal rollil on ju uus muusika. Uus emotsioon. Olukord võib olla sama, aga tunne on erinev. Jeanne d'Arc ja Violetta on ju nii erinevad rollid.

Kui ma näiteks Mozartit laulan, siis seal ei ole nii palju emotsiooni kui romantilise ooperi muusikas, kõik on nii lihtne. Mis on lihtne, see on geniaalne. Ma tean, mida Mozart kirjutas, ja sellest piisab, see hakkab minus tööle.

Teie lemmikosad?

Verdist - Violetta. Pidin seda laulma ka Harkivis ja see pidi olema eriline - et abikaasa dirigeerib ja mina laulan. Aga algas sõda. Gastroll jäi ära.

Mozartist - Krahvinna. Mulle meeldib, et see on naine, kes muutub. Algul vaatame, et ta on nii kurb, et sealt ei olegi kuhugi edasi minna. Siis näeme, kuidas ta muutub ja õide puhkeb. Kui ta mõistab, et keegi võib teda veel armastada. Veel pole kõik kadunud. Lootus tekib ja kasvab. Ta otsib, miks armastus on muutunud ja kuidas seda uueks muuta.

Vanemuises laulsin Linda di Chamounix'd. Ka see raske osa - kõik vaatused pea kogu aeg laval - meeldib mulle, sest seal on koos koomiline ja traagiline.

Mis tunne on laval surra? Kas on hirmutav? Kuidas te suudate teha nii, et suremine ei jääks "ooperlikuks", Liiga pateetiliseks? Ei-ei, suremist on just huvitav proovida. (Naerab.) Jeanne sureb helgelt ja vaikselt, sest ta on ju püha. Gilda (Verdi, "Rigoletto"-Toim.) on lihtne hing, tema surm on isa jaoks jubedam kui tema enda jaoks. Traviata lõpetab kõrge noodiga, sureb õnnelikuna. Kõik ooperisurmad on erinevad. Muusika aitab alati, et ei läheks liiga pateetiliseks.

Ukraina ooperid on Eestis pea täiesti tundmatud. Millist neist te soovitaks Estonias lavastada? Miks?

Semjon Hulak-Artemovskõi "Zaporoožlane Doonau taga". Seal on itaalia ja ukraina kool koos, on koomiline ja traagiline. Armastajapaaril Karassil ja Odarkal on väga ilus duett.

See ooper on Estonia laval olnud kaks korda, 1948 ja 1954. Jah? Väga tore. Ma soovitaks seda ka tänapäeval. Siis Vitali Kõreiko "Metsalani" ukraina poetessi Lesja Ukrainka draama põhjal. Huvitav süžee, väga ilus muusika, kus on folkloorseid meloodiaid ja tantse. Julii Meituse "Varastatud õnn" (olnud Estonia laval 1962 - L.O.). Meitus on pärit mu kodulinnast ja tal on väga stiilne muusika. Kammerkontsertide! laulan midagi tema repertuaarist.

Väljaspool Ukrainat on populaarne ka koomiline ooper "Natalka-Poltavka". Taas rahvamuusika alustel.

Kas laulate ka operettides, muusikalides?

Ei. Muusikaliga ei tunne sidet ka. Operetti tahaks proovida. Aga kui ma midagi teen, tahan kõige kõrgemat taset. Operett ei ole sugugi lihtsam kui ooper.

Ma võtan endale aega, et seda žanri laulda.

Laulate ka "Võluföödi" Paminat, "Don Pasquale" Norinat. Hea ooperilaulja teeb nauditavaks iga rolli, aga kumb ikkagi teile endale rohkem meeldib, traagiline või koomiline osa?

Igal juhul on tähtis, et rolli isiksus ooperi jooksul kasvab. Aga koomilist osa on palju raskem laulda. See peab olema naljakas publikule, mitte sulle. Koomikud on elus väga tõsised inimesed. See on suur töö, inimesi naerma ajada. Jälle jõuame selle juurde, et kõik peab olema loomulik.

Kas ka etenduste ajal on juhtunud midagi koomilist, ootamatut? Laulsin "Traviata". Suur kleit. Liikumine on piiratud. Peab olema väga täpne, et igalt poolt läbi mahuks. Violetta peab istuma ja kaotama teadvuse. Ükskord uus töömees pani tooli valesti paika. Ma pean varisema toolile, aga ei saa, sest tooli pole! Ma siis tegin, et kaotan teadvust väga kaua, kuni jõudsin toolini. Wagneri Sentat või Elsat te Estonias ei laula... Wagner ei ole absoluutselt minu häälele. Võiksin laulda Zerbinettat Richard Strauss'i ooperis "Ariadne Naxosel". See sobib mulle. Siiski tahaksin rohkem laulda Bellini ja Donizetti. Ootan väga, et Estonia lavale jõuaks taas "Lucia di Lammermoor".

Kuidas teile rollina sobib Yniold Debussy ooperis "Pelleas ja Melisande"?

Roll on väike, aga väga tähtis, väga dramaatiline. Kõige dramaatilisem osa minu repertuaaris, tõesti. See poisike kannatab oma peres. Kahjuks see on ka päris elus üsna tavaline, kui täiskasvanud laovad oma probleemid laste kaela. Kui ma laulan, on mul alati Ynioldist nii kahju, et ma tahaks teda kallistada. Ta ema on surnud, kasuema sureb, aga tal ei ole ikkagi lootust. Ta ütleb sada korda "Isake!", aga isa on ikka kuri. Vaga raske roll. Ja muusika on ka ebatavaline. Uus kogemus. Nii teistmoodi.

Missugune on teie suhe kammer-lauluga? Kes on seal teie lemmikheliloojad?

Laulan meelsasti rahvalaule ja romansse. Ka eesti romansse, Tünni "Üksainus kord, mu armas" Anna Haava sõnadele. Haruldaset ilus, sügav, ainult pealtnäha lihtne. Andrii Štohareno "Kas sa tead?". Nii ilusad sõnad ja nii ilus muusika.

Olete elanud Eestis seitse aastat. Nüüd olete primadonna.

Kuidas te meie juurde jõudsite?

Ma ei ole kindlasti primadonna! Palun ärge nimetage mind nii!

Ma olen lihtne ooperilaulja. Lihtsalt ooper on minu elu.

Eestiga on meie perel ammu sidemed. Abikaasa veetis osa lapsepõlve siin, tema sugulased elavad Eestis. 2014 algas sõda. Meil oli kaks väikest last. Kui lapsi ei oleks olnud, siis võibolla me

ei oleks Ukrainast siia tulnud. Käisime abikaasaga palju gastrollidel, aga meil ei olnud kunagi plaanis kodu maha jätta. Praegu saan aru, et see oli paraku õige otsus. Et lapsed oleks ohutus kohas. Aga me käime ikka kodumaal ja sugulased tulevad meile külla.

Eestlased on alati vaimustatud, kui keegi välismaalane nende keelt räägib. Teie räägite ja kirjutate väga ilusat eesti keelt. Kuidas te selle ära olete õppinud? Kolleegid muidugi toetavad mind alati. Kui ma küsin, selgitavad. Mul on õpetaja, kellega iga nädal harjutan.

Kas te loete ka eestikeelseid raamatuid?

Loen, aga lasteraamatuid. Mu tase sobib nendega. Lotte reis lõunamaale", "Sipsik" muidugi. Sisukas raamat on Aino Perviku "Kristiina, see keskmine", Ilmar Tormiski "Kõrvalised isikud". Eks ma võtan lastelt nende kohustusliku kirjanduse ära. Aga mulle meeldib eesti lastekirjandus!

Mis on eesti keeles raske? Grammatika muidugi. Ma alati kardan, et teen palju vigu (ütleb "palju vead"-L.O.). Sõnalõpud, käänded ei ole alati õiged. Aga parem räägin vigadega, kui ei räägi üldse. Ma elan Eestis, see on praegu minu kodu. Aitavad lapsed, kes suhtlevad vabalt eesti keeles, nad käivad ju Eesti koolis, püha Johannese koolis Nõmmel.

Kuidas te suudate ooperilaulja karjääri kõrvalt kolme Last kasvatada?

Sõbrad on aidanud, kui õhtul hilja peale jään. Minu ema või abikaasa ema, kui nad Ukrainast külla tulevad, aitavad. Praegu on lapsed juba iseseisvamad. Varvara on 12, ta käib, nagu ütlesin, Fouettes balletti õppimas, lisaks viiuliõpe Nõmme muusikakoolis. Mina teda ei sundinud, ta ise leidis viiuli! Me ei nõua temalt suuri tulemusi. Lihtsalt anname lastele võimaluse tutvuda spordi ja muusikaga. Pärast valivad nad juba ise, kas jätkata. Inimene peab ise aru saama, mis talle sobib. Margarita on 10-aastane. Käib Nõmmel flööti mängimas. Ta on sporditüdruk, erialaks sportvõimlemine. Andrei, 6-aastane, käib jalgpallis. Küllap temagi muusika juurde jõuab.

Milline on teie kodu? Elame Õismäel, Harku järve ääres. Minu

jaoks on kõige tähtsam avatud köök. Elutuba nagu stuudio. Lastega perele on see väga oluline. Mina teen süüa, lapsed on kõrval, mängivad, suhtlevad. Eraldi köögis seda ei saaks. Varsti tuleb meie perre kass. Varjupaigast. Must kass ja väike valge täprike kaelal. Nime veel ei ole. Ma mõtlesin Mikile, ta on Miki-hiire moodi, aga lapsed ütlevad viimase sõna.

Kuidas teie Lapsed Eestis on kohanenud?

Kolisime, kui vanem tütar oli 3-aastane ja väiksem aastane. Poeg sündis Eestis. Eesti ongi nende kodumaa, aga nad muidugi teavad, et nende juured on Ukrainas. Oskavad ukraina keelt ja ukraina laule. Tähistame nii ukraina kui eesti tähtpäevi. Need ju langevad kokku: jaanipäev, jõulud. Eesti lastel ei ole jõulude ajal koljaadatamise, jõulusantimise kommet, on hoopis mardipäev. Meie lastel on siis mõlemad.

Aga halloween?

Ei, seda ei ole meie elus. Põhimõtte "komm või pomm" on minu jaoks agressiivne ja kuidagi vale. Arvan, et lastele ka ei meeldi. Muidu nad ju käiks. Mina ei keelaks neid, aga nad ise ei taha.

Teie abikaasa töötab Vanemuises, hoopis teises linnas. Kuidas te sellega lepite?

Me oleme muusikud. See on normaalne elu. Alati reisil. Eks nii on teisteski peredes. Ka arstil või parameedikul on vahetustega töö. Meremehed on veel kauem kodust ära. Kui on armastus, siis on kõik hästi.

Kus te perega puhkate?

Eestis meeldivad Pärnu ja ilusate järvedega Otepää. Tore on olla metsas või mere ääres.

Mis on Eestis ja Ukrainas elamisel sarnast ja mis erinevat?

Ma ei saa öelda, et eestlased on külmad. Vastupidi. Inimesed minu ümber, kolleegid, on väga hoolivad. Vahest nad ei ole liiga emotsionaalsed, aga nad on lahked. Väga kultuursed inimesed. Olen õnnelik, kui eestlase emotsioon ärkab. Kui pärast etendust täiesti võõras inimene kirjutab ja tänab mind elamuse eest.

Aga lilled?

Lilli ei ole kunagi liiga palju!

Ränk teema: teie sugulased on praegu Ukrainas. Kuidas neil läheb?

Nad elavad uues reaalsuses. Kahjuks. Nad harjuvad. Aga ma näen, et nad on väga väsinud. Ma lausa ootan, et mu ema, õde ja ämm tulevad ja saavad siin natukenegi puhata. Iga kord, kui helistan, kuulen jutu taustal õhutõrjesireeni. Kuidas saab iga päev nii elada, ei tea. Aga on nagu on. Nad usuvad, et varstituleb sõja lõpp. Usuvad iga päev.

Nii halb, et tavalised inimesed kannatavad. Oma lapsi vaadates mõtlen kogu aeg, et Ukrainaski on pered kolme lapsega. Neil lastel ei ole lapsepõlve.

Jeanne d'Arc tegutseb samuti suure sõja ajal. Kas mõtlete seda osa lauldes Ukrainale?

Jaa, see roll aitas mul vaadata olukorda Ukrainas uue nurga alt. Leidsin lahenduse: loodus aitab Jeanne'i, aitab inimesi, aitab mind ka. Olla tugev, olla julgem. Esimene aaria on palve Maarjale kabeli juures, aga suure tamme all. Looduses.

Sõda on nii paljudes ooperites tegevuse taust. Aga romantilise ooperi põhiidee on ikkagi armastus.

Kui armastust ei ole, siis on kõik läbi. Näiteks Jeanne'i suhe isaga. Religioon ilma armastuseta, fanatism. Et isa ei usu omaenda tütart, oma last.

Mis on teie arvates ooperi ülesanne tänapäeva maailmas?

Teater üldse ja ooper eriti aitab inimestel vaadata elu ekstreemolukordades ja tuua head asjad kaasa tavalisse ellu.

Teatris peame näitama rohkemat kui elus. Suurendama, et oleks ere eeskuju. Ma usun headusesse ja seda usub ka ooper.

Ukrainas esinevad ooperilauljad keldrites, sireen tuleb, etendus katkeb, aga võib jätkuda varjendis. Inimene on väga tugev, kui tal on vaimu. Ukraina artistid annavad kontserte, väga palju esinetakse lastele. Töö jätkub. Olen absoluutselt kindel, et pärast sõda läheb kõik edasi ja kasvab. Sõnumi nimel.

Kas publik on muutunud? Kust tuleb ooperinautijate järelkasv?

Mu lapsed käisid "Traviat" ja "Tsaari mõrsjat" vaatamas. Neile meeldis, aga nad nutsid. Inimese tapmine, intriigid hirmutavad lapsi. Ooper on ka täiskasvanule raske žanr. Peab olema

elukogemust, et seda mõista. Ooperi vaatamine on vaimne pingutus. Noor peab saama targemaks ja siis alles ooper sobib talle.

Muidugi saab alustada mugandustega. Koomiline ooper on alguseks hea. "Võlflööt" on klassikaline noorte harimise teos.

Aga ooper muutub järjest enam nišitooteks. Eelmise suve Bayreuthi festivalil domineeris saalis küps keskiga ja veel rohkem oli selle ületanud publikut. Noori - vähe, vähe. Kuidas saaks vältida ooperi väljasuremist?

Peab olema riiklik programm, vahest lisaks saalile ka teles ja sotsiaalmeedias, head lauljad, ja et ooper oleks ilus vaadata, meeldiks lastele. Ooper olgu võlumaailm, mis lülitab välja argipäevast. Vahest tele- ja sotsiaalmeedia programmid.

Mu abikaasa dirigeerib ERSO lastekontsert! "Läänemere robot".

See on tunnine klassikalise muusika kontsert sümfooniaorkestriga. Tutvustatakse, millised loomad elavad Läänemeres ja Läänemere ääres. Robot räägib, kui halb on loodust reostada. Viimases numbris laulab väike poiss ja seintele ilmub sõna "Tere!" kõigis Läänemere maade keeltes. Muusika ulatub Tšaikovskist ja Wagnerist Ciurlionise ja Liina Sumerani. Meie koolieelikust poeg istus saalis ja ma nägin, kuidas ta sai võimsa emotsiooni! Nii võiks valmistada lapsi ette "suureks" ooperiks.

Millise uue rolliga te praegu töötate? Mis on kaugemad plaanid? "Don Pasquale" Norina rahvusooperi laval. Debüüt on jaanuaris. Norina iseloom küll ei muutu tegevuse käigus, aga lavastuses on ta professionaalne näitleja. See on huvitav - mängida näitlejat laval.

Kaugemas tulevikus - kas plaanite minna Eestist kaugemale? Berliini, Viini?

Ei plaani. Mulle meeldib Eestis. Minu perele meeldib siin. Me oleme siin kodus.

Jõudu, sarmi, kõrgeid noote ja - aitäh!

Abikaasa Aleksandr Bražnikuga. Perekond. Pamina rollis RO Estonia "Võlflöödis". Poiss Yniold Debussy ooperis "Pelleas ja Melisande". Kontserdil "Estonia Ukraina heaks". Jeanne d'Arci rollis Verdi samanimelises ooperis.

Loone Ots, folklorist, kirjanik ja pedagoog